

Також необхідно встановлювати факти злочинної діяльності екстремістського формування (організації), які не є «базовими» для цього формування, зокрема крадіжки, вимагання та інші злочини, які вчиняються з корисливих мотивів. Звісно, такі злочини члени подібних формувань вчиняють не на належному професіональному рівні, що надає можливість правоохоронцям їх розкрити, а винних притягнути до кримінальної відповідальності. Важливо, що в процесі розслідування таких правопорушень слідство може отримати інформацію і щодо безпосередньої діяльності екстремістського формування.

Список використаних джерел

1. Бояров В. І. Щодо особливостей фінансування екстремістської діяльності [Електронний ресурс] / В. І. Бояров. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/1_2017/68.pdf. – Назва з екрана.

2. Воронов А. М. Административно-правовые меры противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансирование терроризма / А. М. Воронов и др. // Оперативник (сыщик). – 2015. – № 3. – С. 50–54.

Герасименко Л. В. – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри економічної безпеки Національної академії внутрішніх справ

ТІНЬОВИЙ БАНКІНГ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Нині Україна робить рішучі кроки щодо вступу до Європейського Союзу. Однак попри переваги європейської інтеграції, необхідно готуватися до виникнення нових загроз, пов'язаних з можливим порушенням національної безпеки країни. На сучасному етапі Європейський парламент активно обговорює та розробляє заходи щодо запобігання використанню альтернативних фінансових систем у легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму.

Особливістю сучасного світу є те, що досить активно розвиваються окремі технологічні послуги, які набувають популярності як альтернативні фінансові системи, регулювання яких перебуває поза межами ЄС. Відмивання коштів, податкове шахрайство, незаконна торгівля зброєю, наркотиками, контрафактною продукцією, торгівля людьми, рекет і вимагання – це надзвичайно прибуткові способи формування засобів для фінансування терористичних груп. За рік від зазначеної діяльності генерується близько 110 млрд євро. Спрямування цих коштів як засобу фінансування тероризму можливе не лише завдяки готівковим перевезенням та використанню традиційної банківської системи. Активного розповсюдження набуває використання альтернативного банкінгу, яким є система кредитного посередництва поза межами традиційних банківських систем.

Тіньова банківська діяльність, зокрема сек'юритизація, кредитування цінних паперів і операції РЕПО, є важливим джерелом фінансування фінансових організацій. Водночас для тіньової банківської діяльності характерними тісні зв'язки з регульованим державою фінансовим сектором. Навіть не зовсім точні оцінки розмірів тіньової банківської системи як в абсолютному вираженні, так і у вигляді частки в світовому фінансовому секторі, підтверджують, що окремі його компоненти є системно значущими. За результатами останніх досліджень міжнародних організацій загальна сума тіньових банківських активів, яку визначають категорією «інші фінансові посередники», становить майже половину розміру регульованою банківської системи. Загальний показник активів тіньового банкінгу становить 51 біліон євро. Якщо величина тіньового банкінгу є порівняно незначною відносно розмірів вторинного ринку її активів, то це детермінує стабільність фінансової системи загалом. Однак за таких розмірів, які притаманні тіньовому банкінгу сьогодні, фінансова система стає крихкою.

Тіньовий банкінг – це діяльність, подібна до інвестиційно-банківської, яку провадять в межах наявного законодавства, однак через посередницькі компанії (фонди і трасти, створені під спеціальні цілі компанії). Такі посередники зазвичай не мають права залучати вклади населення і не отримують банківських ліцензій. Їх діяльність мало чим відрізняється від діяльності інвестиційного підрозділу банку, але використання

таких «темних конячок» суттєво підвищує рівень гнучкості надання фінансових послуг за рахунок того, що вони практично непідвладні державним регуляторам.

Найпоширенішим видом легальних тіньових операцій є зворотний викуп активів у вигляді цінних паперів (операції «репо»). Існують також банківські операції, що дають змогу назавжди прибрати з балансу «проблемні» активи. Серед останніх особливо значного розвитку набули операції так званої сек'юритизації. Їх суть полягає в тому, що банк переоформляє свої кредитні вимоги (активи) в цінні папери, реалізацію яких на фінансовому ринку здійснюють через спеціальну посередницьку компанію. Таку компанію створює сам банк і контролює його. Банк продає кредитні вимоги спеціальній компанії оптом, змішуючи кредити різної якості та вартості. Спеціальна компанія розподіляє їх за рівнем якості (найчастіше якість – нижче будь-яких стандартів) на «пакети» з цінних паперів та перепродає в роздріб найбільш довірливим інвесторам на фінансовому ринку. Тобто відбувається продаж «кота в мішку». У 99 % випадків сек'юритизація банківських активів закінчується банальним обдурюванням інвесторів, а то й масштабною кризою. Однак банки формально є до цього непричетними, та уникають будь якої відповідальності.

Ризикоутворювальним чинником розвитку тіньового банкінгу та посилення його взаємозв'язку з регульованою банківською системою є політико-економічна дестабілізація, загострення якої можна спостерігати в сучасному світі. Міжнародні конфлікти та економічна нестабільність призводять до того, що активізуються терористичні загрози та посилюється фінансове підґрунтя існування та функціонування терористичних угруповань. Тіньовий банкінг, з одного боку, поглинає так звані класичні тіньові операції банків (особливо це стосується операцій щодо відмивання брудних коштів та їх легалізації з метою фінансування міжнародного тероризму), а з іншого – за його допомогою реалізуються різноманітні корупційні схеми, вивезення фінансового капіталу, сприяння його відтоку (евакуації), адже вплив прибутків до офшорів не можливо здійснити без безпосередньої участі банків.

Тіньовий банкінг органічно пов'язаний з сучасною інформаційно-мережевою складовою. Нині активно формується

своєрідний фінансовий усесвіт, пересаджений у віртуальну реальність та компактно представлений у глобальних Інтернет-мережах. Концепт поліцентричності геопростору підтверджує також фактична перманентність створення віртуальних компаній і офісів, учасники яких можуть мати спільний бізнес та здійснювати геомережеву електронну комерцію, перебуваючи в різних куточках світу. Зазначене дає підстави стверджувати про інтенсивний розвиток тіньового банкіngu в геофінансовому вимірі. Це призводить до неможливості забезпечення ефективного, оперативного та дієвого нормативно-правового регулювання для максимально ефективної нейтралізації тіньового банкіngu.

Гончарова В. О. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічних та соціальних дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ

НЕЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ БОРОТЬБИ З ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Тіньова економіка давно вже є проблемою світового масштабу, яку не в змозі розв'язати навіть розвинуті країни світу. На боротьбу з нею витрачають багато зусиль і засобів, але досягти позитивного результату, як свідчать дані проведених досліджень, не вдається. За даними дослідження рівня тіньової економіки в розвинутих країнах «за останні п'ятдесят років він зростає з року в рік» [1]. Вражають оцінки рівня тінізації економіки європейських країн. «За 45 років питома вага тіньового обороту в ВВП збільшилася в Швеції в 11 разів, в Німеччині майже в вісім разів і в Данії майже в чотири рази, а це показники самих розвинених країн світу. У більшості інших європейських державах, які входять до ОЕСР, у 2007 р. тіньовий оборот збільшився або залишився на рівні попередніх 8–10 років, або декілька знизився. За середніми показниками серед країн ОЕСР (розвинуті країни Європи, США, Канада, Японія та Нова Зеландія) він становив 15,8 % (Італія – 27,4 %, Греція – 31 %, Португалія й Іспанія – 22–23 %)» [1].